

FOKO-nytt (23) 1/2005

”Enda en vår”

Stortingsmelding nr. 27 er klar

DET KONGELIGE
UTDANNINGS- OG FØRSELINGSDEPARTEMENT

St.meld. nr. 27
(2004-2005)

Om opplæringen innenfor kriminalomsorgen
”Enda en vår”

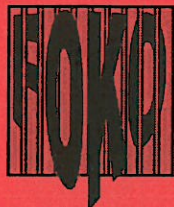

LÆRING BAK MURENE

side 18

RUSMESTRING OG
PROGRESJON ISKIEN
FENGSEL!

side 11

Forum for
opplæring
innenfor
kriminalomsorgen
Norsk underavdeling av EPEA

EUROPEAN
PRISON
EDUCATION
ASSOCIATION

Lederens hjørne

Enda en vår tenker jeg når jeg ser ut av vinduet og ikke minst når jeg ser ned på skrivepulten min, for der ligger ST.meld. nr. 27 Omopplæringen innenfor kriminalomsorgen, som nettopp har fått navnet «Enda en vår». Dette er Stortingsmeldinga som vi har ventet på i hele vinter. Fredag 8. april møtte Utdanningsminister Kristin Clemet opp i Oslo fengsel og la fram departementets arbeid. Et arbeid det knytter seg en del positive tanker rundt. Blant annet er meldinga positiv når det gjelder styrking av yrkesfaglig opplæring, økt satsing på IKT, realkompetansevurdering og ikke minst at man ønsker iverksettelse av et pilotprosjekt om ulike læreplanser. Dessverre er meldinga svak på det viktigste punktet, nemlig økonomiske konsekvenser. «De øvrige tiltakene som er beskrevet i denne meldingen, vil kunne ha visse økonomiske konsekvenser, men disse antas å kunne bli dekket innenfor gjeldende økonomiske rammer.» (St.meld. nr 27 s. 37) Med respekt å melde vil jeg påstå at det er enklere «å gå på vannet» enn å få de allerede for trange økonomiske rammer til også å dekke alle de tiltak som er nevnt i meldinga. Men kjære FOKO-medlem det er enda ikke for sent, har du innspill angående St.meld. nr.27, ta kontakt med saksordførere Lena Jensen (Sv) på ena.jensen@stortinget.no innen 20. mai. Kanskje kan nettopp dine innspill gjøre at Stortingsrepresentant Jensen kan trylle opp noe mer midler til fagfeltet vårt.

Ellers er arbeidet med FOKO-seminaret godt i gang, det blir faktisk 10. gangen vi møtes på Sørmarka, og i år får vi storfint besøk av Jon-Roar Bjørkvold (det musiske menneske) og Inge Eidsvåg (verdier i skolen). Men det blir også tid til den omtalte st. meld., arbeidsdriften og ikke minst parallellsesjoner om Grundtvig-prosjekter. Det viktigste er og blir likevel den sosiale omgangen med trivelige kollegaer fra nesten alle landets fengsler. Så sett av datoene 20. - 22. oktober allerede nå. Men først skal vi ha en herlig sommer med lange lyse kvelder foran oss. Ha en god sommer også ses vi på Sørmarka og da er det blitt «enda en høst»

Jon

STYRET I FOKO 2004

Leder: Jon Erik Rønning, Jessheim vgs. avd. Ullersmo fengsel
jessvgs@online.no
Nestleder: Frøydis Holstad, Oslo fengsel
froeydis.holstad@c2i.net
Infoansvarlig: Leif Lyngstad, Klosterskogen vgs. avd Skien feng.
klostfeng@online.no
Kasserer: Gisle Grahl-Jacobsen, Strømsø vgs. avd Drammen fengsel
gisle.grahl-jacobsen@skole.bfk.no
Sekretær: Torfinn Langelid, Fylkesmannen i Hordaland
torfinn.langelid@fm-ho.stat.no
Vararepresentanter:
Knut Lage Bø, GVO avd. Bredtvedt fengsel
Asbjørn Støverud, Jessheim vgs. avd Ullersmo fengsel

Innhold i

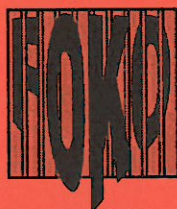
FOKO-nytt 3/2004

Lederen.....	2
Skråblikk.....	3
Hva med økonomien minister?.....	4
Pressemelding.....	4
St.meld. nr. 27.....	5
Mye bra i St.meld. nr. 27 - men hva med økonomien?.....	7
Læring bak murene.....	8
Frå fengsel til fridom.....	10
Rusmestring og progresjon i Skien fengsel.....	11
Biblioteket - det normale rommet i fengselet.....	13
Foreløpig program- Sørmarka-seminaret.....	14
Rekommendasjon.....	16

Neste nummer av
FOKO-nytt vil
inneholde:

-EPEA-konferansen i Sofia
-aetat i fengsel

Utgivelse sept./okt.2005

Forum for
opplæring
innenfor
kriminalomsorgen
Norsk underavdeling av EPEA

Redaktør:

Asbjørn Støverud
Jessheim vgs avd. Ullersmo fengsel
Boks 2
2040 Kløfta
E-post: asbjorn@st.mailbox.as
tlf: 63927351

layout:

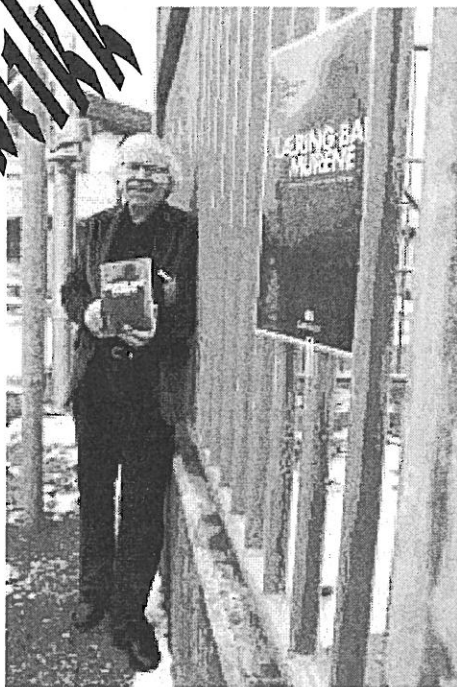
Jon Erik Rønning

Ansv:

Leif Lyngstad

“Læring bak murene” omtalt i “TA”

Skolebikk

Vår allse tilstedeværende seniorrådgiver Torfinn Langelid, som også er sekretær i FOKO, har vært i Skien fengsel og lagt fra sin bok “Læring bak murene”. Her fikk Torfinn stor omtale i lokalavisen “TA”: Han viser til fersk forskning fra Sverige, som viser for at for hver krone samfunnet investerer i opplæring av fanger, får de 18 kroner tilbake. En utdannet fange som løslates kommer seg lettere ut av det kriminelle miljø og får seg jobb hvor han bidrar til fellesskapet.

- Du får ikke en så god avkastning på børsen, sier han. Leif Lyngstad, leder for skoleavdelingen i Skien fengsel, påpeker at de økonomiske rammene for fengselsundervisningen er alt for små. Han sier at skolen ved Skien fengsel har måttet redusere fra fem til fire skoledager i uka på grunn av manglende bevilgninger.

- Det er meningsløst. Det er egentlig en fallitterklæring. Dette er ikke lett. Men hvis ikke vi gjør noe, så går det rett til bloksberg, sier Langelid ifølge “TA”.

Fængselsskolernes Matematiknettverk

Våre danske venner og kollegaer har i mange år hatt et matematiknettverk, hvor mange av realistene i fengselsundervisningen deltar. De møtes en til to ganger per år, og på siste møte som ble holdt i Horserød i april deltok 16 personer. Her tok de opp temaer som angår dem i hverdagen, for eksempel utveksling av oppgaver og hjelpemidler. Særlig ble Tangram demonstrert og diskutert. Ønsker man selv å prøve lykken kan man besøke <http://www.tangram-i-p.com>.

Kanskje et slikt nettverk også kunne vært nyttig i Norge, FOKO-nytt spiller ballen ut til alle realister som ønsker å gi en bedre undervisning innenfor fengselsmurene. FOKO-seminaret burde være et utmerket sted å starte samtaler. Per Thrane i Søbysgård fengsel er helt sikker behjelpelig med innspill.

Innesperret utdanning

Avisen Stud-vest hadde tidligere i vår et oppslag om høyere utdanning for innsatte studenter. I denne artikkelen sparte ikke rådgiver ved skoleavd. på Ullersmo fengsel og FOKO-leder Jon Erik Rønning på kruttet: – I min tid på Ullersmo har jeg aldri opplevd at innsatte vi har fått igjennom høyere utdanning har kommet tilbake i fengsel. Likevel følger ikke politikerne opp. Kvalitetsreformen har ikke betydd økt kvalitet for de innsatte som vil ta høyere utdanning.

-BI har vært mye flinkere å følge opp de innsatte enn UiO. Vi føler at UiO mangler samfunnsansvar. Utdanningsinstitusjonene er ansvarlig for å ha et tilbud til alle typer studenter. Blant annet har eksamensavviklingen blitt mye vanskeligere enn før, sier Rønning til Stud-vest.

Frykter at Ullersmo må stenges

Det står dessverre ikke så bra til med alle fengsler rundt om i Norge. Verst er det kanskje på Ullersmo. Både Kriminalomsorgens Yrkesforbund og ansatte ved Ullersmo fengsel frykter at anstalten kan bli stengt på grunn av manglende vedlikehold. Aller verst er skolebygningen; En av de ansatte ved Ullersmo er sykemeldt på grunn av dårlig inneklima i skolebygget og det vurderes løpende om hele skoleavdelingen må stenges. Flere av de ansatte har slitt med hodepine og andre plager i lengre tid. Man antar at dette henger sammen med dårlig inneklima i flere av bygningene på Ullersmo. – Dette fengselet er blitt dårlig vedlikeholdt i flere år, anstalten sto ferdig i 1970 og trenger nå betydelig oppgradering. Det er satt av midler til forprosjektering av en rehabilitering av bygningsmassen, men vi vet ikke når staten kommer i gang med dette. Det begynner å haste, sier hovedtillitsvalgt Tore Leirfall på Ullersmo til Romerikes Blad.

Hva med økonomien, minister?

av Leif Lyngstad

Utdanningsminister Clemet har lagt fram stortingsmeldinga om opplæring innenfor kriminalomsorgen.

Det ligger mye bra i departementets forslag til forbedringer:

- det skal i større grad tilbys yrkesfaglig opplæring
- det skal satses mer på bruk av IKT
- det skal satses på vurdering av innsattes realkompetanse
- det skal settes i gang pilotprosjekt om innsattes lærevansker
- det legges føringer for at Aetat, fengsel og skole legger til rette for deltakelse i høyere utdanning
- skoleavdelingene utfordres til å tilby opplæring uavhengig av det ordinære skoleåret

Men når det gjelder oppfølging etter løslatelse blir formuleringene svært vage:» Departementet

vil vurdere å klargjøre det formelle ansvaret for oppfølging....». Oppfølgingsarbeidet burde ha fått en langt bredere plass i meldinga, og føringene burde ha vært mye klarere! Og hvorfor satser man ikke på å prøveut norske varianter av KrAmi-prosjektene? Clemet sier at forslagene til nye tiltak «antas å kunne bli dekket innenfor gjeldende økonomiske rammer». Mendet vet hun da godt at de ikke kan! Vi får stadig nyesoningsplasser uten at tilskuddene økes. Vi skal gi et bredere faglig tilbud, vi skal legge til rette for mer høyere utdanning, vi skal gi flere yrkesfaglige opplæringstilbud.

Til dette trengs det selvsagt mer midler. Gode ord om nye tiltak blir bare tomt preik om ikke ministeren er klar på at tilskuddene må økes betraktelig!

Men, les meldinga. Diskuter i kollegiet og med elevene, og send tilbakemelding til medlemmene i utdanningskomiteen så fort som mulig!

Pressemelding Dato:

8. april

Styrket opplæring for fengselsinnsatte

Regjeringen går inn for å styrke opplæringen for innsatte i norske fengsler gjennom å bedre den enkeltes mulighet for tilpasset opplæring. Mer målrettet opplæring, større vekt på yrkesfaglig utdanning og oppfølging etter straffer er viktige tiltak.

- Stortingsmelding nr. 27 (2004 -2005), Om opplæring innenfor kriminalomsorgen, har fått navnet «Enda en vår». Den har ambisjoner om å utvikle undervisningstilbudet innen kriminalomsorgen til samme nivå som i det øvrige skoleverket, sier utdannings- og forskningsminister Kristin Clemet. Det er viktig at kvalitetsforbedringen i grunnopplæringen som nå skjer gjennom reformen Kunnskapsløftet, også kommer deltakerne innenfor kriminalomsorgen til gode. – Dette gir særskilte utfordringer, både fordi opplæringen skjer inne i fengslet og fordi de innsatte har så ulike forutsetninger, sier Clemet.

Et viktig virkemiddel er å tilby realkompetansevurdering. En slik vurdering vil kartlegge hva slags utdanning den enkelte har behov for og samtidig være en verdifull dokumentasjon etter endt soning. Departementet vil derfor gjennomføre et pilotprosjekt der domfelte umiddelbart etter avsagt dom får tilbud om realkompetansevurdering og også tilbud om et helhetlig utdanningsløp som begynner før soning og fortsetter både under og etter soning.

Evalueringer tyder på at arbeidsdriften og driften av fengselet kan utnyttes bedre som læresteder for yrkesfaglig opplæring. Meldingen foreslår tiltak for å utvide tilbudet om yrkesfaglig utdanning. God yrkesfaglig utdanning gir bedre muligheter for arbeid etter endt soning. Meldingen legger opp til kompetanseheving for lærerne i fengselsundervisning, særlig innen tilpasset opplæring. Undersøkelser viser at mange innsatte har lærevansker, og at det er stort behov for kompetanse i spesialundervisning.

Et problem som meldingen tar opp, er at opplæringen i fengsel følger skoleåret. Det betyr at mange innsatte går glipp av opplæring i sommermånedene. Meldingen foreslår at skolene finner løsninger på dette innen rammen av avtaleverket.

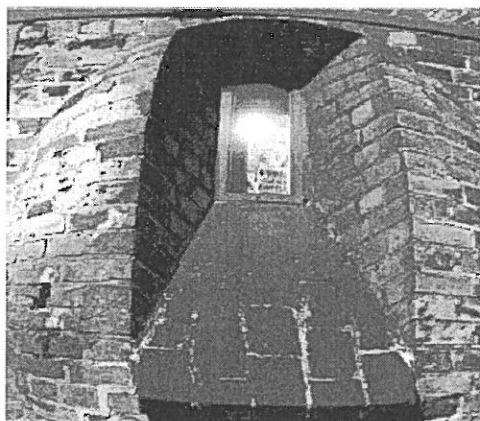
Det gis årlig opplæring til mellom 35 og 40 prosent av innsatte i norske fengsler. Av totalt 47 fengsler er det 13 som per i dag ikke gir tilbud om opplæring. Departementet vil se nærmere på behovet for å gi opplæring også ved disse fengslene.

St.meld. nr. 27

(2004–2005)

Om opplæringen innenfor kriminalomsorgen

“Enda en vår”

Bakgrunn for meldingen

Våren 2004 forelå sluttrapport og alle delrapportene fra prosjektet «Evaluerings av fengselsundervisningen», som Stortinget ba om i 1998, Innst. S. nr.12 (1997–1998). Rapportene pekte på en rekke områder der det var behov for kvalitetsforbedringer når det gjaldt opplæring innenfor kriminalomsorgen.

Ved Stortingets behandling av innstilling fra Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2004 ble det fattet slikt vedtak nr. 152 (2003–2004):

Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen melding om fengselsundervisningen. Meldingen må ta utgangspunkt i de utfordringer som forskningsevalueringen av fengselsundervisningen skisserer, og fremme en helhetlig tiltaksog finansieringsplan for hvordan kvaliteten på opplæringen i kriminalomsorgen kan forbedres. Prinsippet om tilpasset opplæring må være et viktig utgangspunkt for denne planen. Videre er det nylig foretatt en grundig kartlegging av innsattes utdanningsbakgrunn og utdanningsønsker.

Kartleggingen gir et bilde av utdanningsbehovet, både når det gjelder omfang og type opplæring. St.meld. nr. 30 (2003–2004) «Kultur for læring» og Innst. S. nr. 268 inneholder en rekke

tiltak som til sammen utgjør en helhetlig strategi for kvalitetsutvikling i grunnopplæringen. Dette gjelder også for opplæringen innenfor kriminalomsorgen. De foreslåtte tiltakene vil gjelde for flere av de sentrale utfordringene i opplæringen innenfor kriminalomsorgen, for eksempel inkluderende og likeverdig opplæring og kompetanseheving for lærere og instruktører.

Historisk utvikling av fengselsundervisningen

Opplæring har vært en viktig del av straffesystemet i flere hundre år. Målet har hele tiden vært å sosialisere de innsatte og gi dem kunnskaper for at de skulle ha mulighet å klare seg selv og unngå ny kriminalitet etter endt straffegjennomføring.

Allerede på 1700- og 1800-tallet ble de innsatte gitt opplæring på forskjellige måter. Tukthusene på 1700-tallet la stor vekt på oppdragelseselementet, og konfirmasjonsundervisningen var sentral. Ideene om forbedring av fangene ble styrket med botsfengselstankegangen. Det ble bare bygget ett botsfengsel, men tankegodset fra Botsfengslet ble benyttet i både de andre straffanstaltene og i distriktsfengslene fra midten av 1800-tallet.

Undervisningen fikk en markert plass, som en del av fangenes bot for å bli hederlige mennesker, og ble gjerne gitt i enerom.

På slutten av 1800-tallet kom et nytt reglement for undervisningen. Hovedmålsettingen var at hver skolepliktige innsatt skulle ha gjennomgått et fullstendig skolekurs. I 1928 ble «Arbeidsskolen for unge lovbytere» fastsatt ved lov. Skolen ble først etablert i 1951 (Berg arbeidsskole). Den skulle være et alternativ til fengsel for unge lovbytere, men ble oppfattet som fengsel og skiftet senere navn til ungdomsfengsel. Ungdomsfengslet ble nedlagt i 1975. Fengselsloven av 1958 ga opplæringen en mer uklar plass i konkurranse med fengslets arbeidsdrift.

I 1969 tok skoleverket over ansvaret for opplæring i fengslene, og de innsatte ble omfattet av opplæringsloven. Før den tid hadde fengselsvesenet ansvaret for opplæringen. Denne endringen var en del av generell utvikling, der det ble lagt vekt på at de innsatte ikke skulle miste sine sivile rettigheter selv om de satt i fengsel. Disse prinsippene gjelder fremdeles.

Prinsipielt kan fengselsundervisningen organiseres etter flere modeller: eksportmodellen, importmodellen, selvforsyningsmodellen og kontraktsmodellen. Siden tidlig 70-tall har importmodellen vært enerådende i norske fengsler. Gjennomimportmodellen benyttes helsetjenester,

bibliotek tjenester, utdanning og andre tjenester fra det ordinære offentlige tilbudet. De senere årene har denne vært kalt forvaltningssamarbeidsmodellen under henvisning til straffegjennomføringslovens § 4. Det betyr at utdanningsmyndighetene i det sivile samfunnet også har det faglige og økonomiske ansvaret for opplæringen innenfor kriminalomsorgen. Opplæringen i fengsel er likeverdig med tilsvarende opplæring i samfunnet for øvrig, og lærerkompetansen er den samme. Oversikt over kapitlene i meldingen

Kapittel 1 beskriver bakgrunnen for meldingen i den gjennomførte evalueringen av fengselsundervisningen og i Stortingets vedtak i forbindelse med budsjettbehandlingen 2004. Den historiske utviklingen av fengselsundervisningen blir beskrevet, og det fremgår at opplæringen har hatt en sentral rolle i rehabiliteringsarbeidet i straffegjennomføringen.

I kapittel 2 beskrives dagens status for opplæringen innenfor kriminalomsorgen. Beskrivelsen bygger på de årlige rapportene fra Fylkesmannen i Hordaland, som blant annet viser at over 4 100 innsatte har fått opplæring i 2003. Kapitlet gjennomgår også dagens rettsgrunnlag for opplæring, både for personer med norsk statsborgerskap og for utlendinger. I kapitlet pekes det på forholdet mellom opplæring og straff med vekt på de innsattes rett til opplæring innenfor straffegjennomføringens praktiske rammer. Evalueringen av fengselsundervisningen, der data ble innhentet i perioden 2000–2002, er viet stor plass med særlig oppmerksomhet på utfordringene som forskerne peker på. Kapitlet refererer også kartleggingsrapporten om innsattes utdanningsbakgrunn og utdanningsønsker. Ulike modeller for organisering blir gjennomgått og sett i sammenheng med fengselsundervisningen i de nordiske landene. Kapittel 3 tar for seg de ulike områdene i opplæringen innenfor kriminalomsorgen med særlig sikte på utvikling og forbedring. Vurderinger og foreslåtte tiltak bygger i stor grad på de omfattende rapportene som er gjennomgått i kapittel 2. Innholdet i opplæringen er det samme som i opplæringen for øvrig og gir samme kompetanse. Kapitlet understreker at dette gir et viktig bidrag til at den innsatte kan leve et liv uten ny kriminalitet etter endt straffegjennomføring. Det pekes på at en større andel tar allmennfaglig studieretning enn i opplæringen ellers, og årsakene til dette blir gjennomgått.

Store ulikheter mellom fengslene fører til at tilbudene også er svært ulike, ikke minst på grunn av at mange har korte dommer. Mange innsatte oppgir å ha ulike læreversker, og det drøftes hvordan skolen bør tilrettelegge for tilpasset opplæring.

Kapitlet tar opp informasjon om skolen og kartlegging av de innsattes behov, blant annet gjennom realkompetansevurdering. IKT i opplæringen og bruk av fengslets arbeidsdrift i opplæringen er også omtalt. Utvikling av lærerkompetanse er et sentralt område for forbedring. Organisering og tverretattlig samarbeid beskrives som en viktig del av forutsetningen for god opplæring i fengsel. Rettighetsspørsmål gjennomgås, blant annet med sikte på å sikre rettighetene til utenlandske innsatte. Sammenhengen mellom rettigheter og ressurser og finansiering tas opp med et eget fokus på rettighetene til innsatte i fengsler uten skoletilbud. Kapittel 4 peker på økonomiske og administrative konsekvenser.

Enda en vår

Enda en vår
jeg sitter innelåst.
Det er kjedelig,
så kjedelig at jeg holder på
å dø.
Verden, meg selv og mine tanker,
alt er håpløst her i mørket.
Tror aldri jeg vil
se en vakker vår igjen.
Våren har ikke brakt noe
lykke, til sommeren burde
jeg kanskje stikke.
Kanskje sommeren kan gi meg
noe glede, så jeg kan glemme
alt jeg har opplevd her nede?
Bashir
(innsatt ved Oslo fengsel)

Mye bra i Stortingsmelding 27 – men hva med økonomien?

Styret i FOKO er glad for at det nå legges fram en egen melding om opplæringen innenfor kriminalomsorgen og at det fokuseres på nye muligheter - «Enda en vår» - noe våre elever må få tro på og mulighet til gjennom opplæring og systematisk oppfølging etter løslatelse. I meldingen er det mye god dokumentasjon og vi ser at mange av de foreslåtte forslagene på en god måte følger opp tilrådingene fra den brede forskningsbaserte evalueringen av dette feltet.

Styrking av yrkesfaglig opplæring

Vi er svært fornøyd med at meldingen legger opp til at den yrkesfaglige opplæringen styrkes, og at det legges opp til et tettere samarbeid mellom skole og arbeidsdrift om dette. Fagkompetanse styrker mulighetene for rehabilitering gjennom muligheter for arbeid, inntekt, nettverk.

Vi tror det ville være bra om komiteen gir klarere nasjonale føringer – og at kriminalomsorgen utfordres til å revurdere inntjeningskravet som hittil har vanskeliggjort gode opplæringstilbud på verkstedene. Økt satsing på IKT

Meldinga understreker at det må satses mer på bruk av IKT. Vi har lenge vært redde for å bli B-lag i forhold til opplæring i skolen for øvrig, og håper at denne meldinga gir klare signaler på at en må få til en fortløpende tilrettelegging av IKT-bruk. Vi ser de sikkerhetsmessige utfordringene, men vi ser også at uten IKT kan vi ikke følge opp læreplanene. Også på dette feltet må kriminalomsorgen gis en direkte utfordring.

Realkompetansevurdering

Meldingen foreslår at departementet iverksetter et pilotprosjekt med realkompetansevurdering av den enkelte innsatte. FOKO hilser med glede et slikt pilotprosjekt – og vi regner med at det legges opp til mest mulig fleksible ordninger for de innsatte her

Lærevansker

Vi er også glad for at meldingen har forslag om iverksettelse av et pilotprosjekt om ulike lærevansker. (30% har lese- skrivevansker/ 40% har lærevansker i forhold til matematikk). Men det må stå mer forpliktende at et slikt pilotprosjekt følges opp av nødvendige styrkingstiltak.

Universitets- og høyskolestudier

Meldingen er klar på at skole, aetat og fengsel sammen må få til bedre studietilgang til høyskoler og universitet. Dette blir svært viktig: en rekke studier krever oppmøte – hvordan møter vi det? Her kan mange bli utestengt fra muligheter. Men Classfronter har gitt bedre studietilgang for mange

Steinkjermodellen – lokalt forvaltningssamarbeid.

Meldingen sier at gode modeller for forvaltningssamarbeid bør videreutvikles. Det er vi enige i, det tverretatlige samarbeidet må styrkes på alle nivå både for innsatte under soning og for løslatte. Det må etter vår mening legges klarere føringer på dette at Aetat, skoleetat, sosialetat, kriminalomsorg og trygdeetat, inngår forpliktende samarbeidsavtaler nasjonalt, regionalt og lokalt.

Overordna plan for oppfølgingsarbeidet

Meldinga er for vag når det gjelder oppfølging etter endt soning. Den sier lite konkret om hvordan man tenker å gripe dette an. Vi etterlyser overordna planer for et forpliktende tverretatlig samarbeid i oppfølgingsarbeidet. Det refereres til KrAmiprosjektene i Sverige uten at det følges opp. Vi mener det bør legges opp en norsk variant av dette – et stort treårig prosjekt der skolen/ oppfølgingsklassene er med. Dette bør etter vår mening styres fra utdanningsavdelingen hos Fylkesmannen i Hordaland. På side 32 står det: «For å fremskaffe mer erfaring foreslås det at utdanningssektoren gjennomfører et pilotprosjekt om oppfølging av utdanning etter endt straffegjennomføring». FOKO vil altså be om at et slikt prosjekt gis en innretning som det KrAmi-prosjektene har.

Behov for nasjonal koordinering

Vi mener at det overordna ansvaret for opplæringen innenfor kriminalomsorgen bør ligge hos Fylkesmannen i Hordaland. Det er over år bygd ut gode rutiner – og vi tror det er en styrke at koordineringen ligger ved et kontor som har landsdekkende ansvar for dette feltet. Men både sentralt og lokalt må det hentes inn kompetanse også fra andre aktører (VOX, kommunale voksenopplæringssentra o.a.)

Vektlegging av praktisk- estetiske fag

Vi etterlyser en klarere vektlegging av de praktiske/estetiske fagene. Evalueringsrapporter sier noe om at disse fagene etterspørres blant innsatte – og vi har sett at musikk, dans, drama, tegning/maling fungerer flott der innsatte får tilbud om det – det bygger selvtillit, og det virker motiverende for videre opplæring. (S.28: «opplæringen må også bruke tid på å skape positive forventninger, styrke innsattes tro på seg selv og egne muligheter...»)

Økt bruk av frigang – kriminalomsorgen må utfordres

Det bør gis klarere føringer når det gjelder frigang. I forhold til de andre nordiske landene gjør vi oss lite nytte av frigangsmuligheten – vi ser at mange innsatte med fordel kunne ha deltatt i opplæringstilbud utenfor anstaltene. Her bør kriminalomsorgen utfordres på bedre tilrettelegging.

En helhetlig tiltaks- og finansieringsplan
I bestillinga fra utdanningskomiteen bes det om at regjeringen fremmer en «helhetlig tiltaks- og finansieringsplan for hvordan kvaliteten på opplæringen kan forbedres». FOKO kan ikke se at en slik plan foreligger – det sies tvert om svært defensivt at tiltakene «antas å kunne bli dekket innenfor gjeldende økonomiske rammer».

De tiltakene som evt. skal kunne tilføres nye midler dreier seg om rettighetselevene. Tenker man her da bare på 16-21-åringer og voksne født før 1978, så er rettighetsbegrepet altfor snevert etter vårt syn. De innsatte i aldersgruppa 21 – 27 vil da stå uten rettigheter – og det er antakelig et problem også for skoleverket ellers at det er slik. Iflg. meldingen kan innsatte uten rett til videregående opplæring likevel inkluderes «dersom det lokalt er kapasitet til dette».

Blant innsatte i fengslene er det iflg. rapporten til professor Manger fra 2004 hele 49 % som ikke har noe videregående opplæring – og i gruppa innsatte under 25 år er det 65% som ikke har videregående utdanning. Ut fra dette må en regne med at de aller fleste innsatte har rett til opplæring – langt flere enn det skolene i fengslene har kapasitet til å ta imot i dag. Her trengs større overføringer – flere opplæringsplasser!

Utenlandske fanger

Vi ser svært positivt på at meldingen «går inn for at retten til opplæring for utenlandske fanger må sikres, om nødvendig gjennom lov- og forskriftsverk for utdanningssektoren». Her trengs midler til opprettelse av innføringsklasser for minoritetsspråklige!

En utvidelse av skoleåret

«Skoleavdelingene har ansvar for å tilby opplæring uavhengig av skoleåret.» Dette er i og for seg også kriminalomsorgens bestilling. Men det er klart at dette krever økte ressurser hvis det ikke skal svekke det timetallet/uketilbudet som elevene har innenfor ordinært skoleår.

Bredere yrkesfaglig tilbud

En satsing på flere opplæringsplasser innenfor yrkesfagene vil kreve økte tilskudd. Det har vært kjørt mye på allmenne fag for å imøtekomme det sysselsettingsbehovet fengselet har, og vi hilser med glede satsing på yrkesfaglige tilbud. Men yrkesfagene koster mer: verkstedslokaler, utstyr og arbeidsmaterialer. Her trengs økte overføringer!

Fengsler uten opplæringstilbud

Det er fortsatt 13 av 47 fengsler som ikke har noe opplæringstilbud – og uansett om det er snakk om kortvarige ikke-kompetansegivende kurspakker eller ordinær videregående opplæring, så er det klart at dette også vil kreve økte ressurser.

Nye soningsplasser uten opplæringstilbud

I tillegg til økte ressurser for å dekke de utfordringene meldingen legger opp til må det også til en nødvendig oppjustering av overføringene i forbindelse med de nye soningsplassene. En slik oppjustering er blitt utsatt, visstnok i påvente av denne meldinga. Vi vil minne om at det er fortsatt slik at de siste utvidelsene av fengselskapasiteten med 320 soningsplasser ikke har fått noe tilskudd til opplæring (jfr. Kongsvinger fengsel). Opprettelse av nye soningsplasser må automatisk utløse midler til nye opplæringsplasser.

Læring bak murene

Redigert av Torfinn Langelid og

Terje Manger Anmeldt av Asbjørn Støverud

Læring bak murene er et sammendrag av de rapportene som har kommet ut av den forskningsbaserte evalueringa av fengselsundervisningen, men medlemmene i oppfølgingsgruppa har også bidratt. Det er positivt at redigeringen har fjernet det utpregede rapportpreget, noe som gjør boka mer lesevennlig.

Torfinn Langelid og Terje Manger presenterer i et kapittel fengselspedagogikken i et historisk lys. Kort fortalt har det gått fra konfirmasjonsundervisning til en teoretisk skole.

Dette må jo betegnes som framskritt, men i følge Langelid og Manger og flere av forskerne på prosjektet er det en svakhet at skolen i fengslet har blitt for teoretisk. Kapitlet starter med det første tukthuset i Norge på starten av 1600-tallet og behandler blant annet selvforsyningsmodellen, importmodellen og L-97. Dagens situasjon blir inngående beskrevet i de etterfølgende kapitlene. Langelid og Manger poengterer at det gjennom hele historien har blitt gjort for lite for å legge til rette for tida etter løslatelse, noe også Tone Pettersen, Einar M. Skaalvik og Liv Finbak

kommer nærmere inn på. Langelid og Manger viser i denne sammenheng til en forskningsrapport fra Sosialstyrelsen i Sverige som har analysert det samfunnsøkonomiske resultatet av samarbeidsprosjekt mellom kriminalomsorgen, arbeidsformidlingen og den kommunale sosialetaten. For hver krone som er satset på dette samarbeidet får samfunnet igjen mellom 10 og 18.

Særlig interessant er også bidraget til Bodil Ravneberg. Her blir vi presentert for fire ulike elevtyper, familieforsørgeren, den selvbevisste eleven, den håpefulle eleven og den søkende eleven, og hvordan skolen i fengslet tar seg av de ulike typene. Det er i hovedsak de to førstnevnte elevtypene skolen i fengslet håndterer på en bra måte. Disse er skolens idealelever. Ut fra analysene av de ulike elevtypene kommer også Ravneberg med overordnede målsetninger for tiltak innen fengselsundervisningen. Disse tiltakene går på alt fra å legge til rette for livet etter løslatelse, tilby framtidsrettede yrkesfag og tilrettelegge for selv- og fjernstudium.

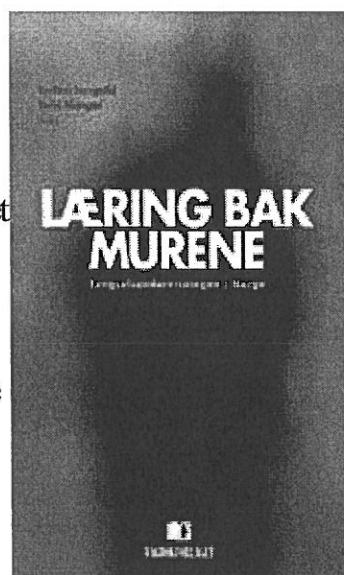
Pettersens, Skaalviks og Finbaks forskning rundt formål med fengselsundervisningen, er et kapittel lærere i fengselsundervisningen bør lese. Her blir det tydeliggjort at det er skremmende lite konsensus i lærernes og skoleledernes oppfatning av hva som egentlig er formålet med undervisningen i fengslet. Som forskerne kommer inn på, er det ikke her snakk om et formål, og like lite en lov eller forskrift der formålet kan finnes. De problematiserer også fengselsskolens rolle i krysspresset mellom skolens mål og verdier på den ene siden og fengslets mål og verdier på den andre siden. Skolen skal arbeide med sin primære målsetning, læring og livsmestring, men innenfor et system hvor skolens målsetning er sekundær og sikkerhet det primære.

Kanskje det mest interessante og aktuelle spørsmålet blir stilt av de tre overnevnte forskerne i et annet kapittel: Opplever elevene å ha nytte av undervisningen når de kommer ut av fengslet? Her er elevene relativt unisone i sitt svar. De mener å ha nytte av undervisningen etter løslatelse. Men det blir også poengtert at det ikke er nok å ha påbegynt eller fullført en utdanning før løslatelse. Det må tilrettelegges for at livet mer generelt kan gå sin gang. Den løslatte må ha et bosted, et nettverk, eventuell rusbehandling og penger til å klare seg i hverdagen. Dersom det ikke er lagt til rette for dette, er det heller ikke nærliggende å tro at utdannelsen vil komme til nytte.

Til tross for at dette som nevnt er det mest interessante spørsmålet, slipper forskerne paradoksalt nok tråden der det aller mest interessante begynner: Har elevene og samfunnet utbytte av undervisningen når de kommer ut av fengslet? Kanskje skulle en del av forskningsmidlene vært brukt for å finne svar på dette spørsmålet. Det er uten tvil mye viktig som er dokumentert gjennom den foretatte forskningen, men samtidig må det sies at ikke alt holder mål, og en del av midlene kunne derfor blitt brukt på andre måter. En av de største utfordringene til fengselsundervisningen i dag er manglende bevilgninger. Kanskje kunne en dokumentert positiv effekt for elevene og samfunnet i større grad virket som et argument og pressmiddel overfor bevilgende myndigheter.

De ulike bidragsyterne i Læring bak murene tar opp totalt sett opp mange og interessante spørsmål og temaer vedrørende fengselsundervisningen i Norge. Vi som lærere i fengselsundervisningen gjør tydeligvis en del riktig, men det er også mye og hente både i forhold til pedagogikk og organisering. En svakhet ved den forskningsbaserte evalueringa, er at mange av konklusjonene forutsetter en økonomisk situasjon som er langt fra skolens virkelighet, og da er vi tilbake ved økonomi og bevilgninger. De fleste vil nok stille seg bak et ønske om flere og mer fleksible tilbud. Spørsmålet er i hvilken grad dette lar seg gjøre innenfor gjeldende budsjetter. Mange skoler må tenke mer pragmatisk i forhold til skoledrift, selv om man kunne ønske seg flere yrkesfag og praktiskeestetiske fag. Disse fagene er dyrere å drifte enn de teoretiske, og det ender da opp i et spørsmål om hvor mange elever som skal få et skoletilbud.

Læring bak
murene er
gitt
ut på
Fagbokforlaget
og selges i
alle
landets
bokhandlere
for kr. 298.
ISBN
82-450-
0107-4

Frå fengsel til fridom

ein samarbeidskonferanse om reintegrering av domfelte i samfunnet.

av Alfild Taraldsen, Und. Insp. Åsane vid. Skole

16-17 nov. 2004 arrangerte region vest ein samarbeidskonferanse omkring temaet reintegrering av domfelte i samfunnet. Samarbeidskonferansen blei halden i Bergen, på Kongressenteret. Om lag 230 deltakarar med svært ulik bakgrunn hadde funne vegen til konferansen.

Eg skal ikkje her freiste å gjengje foredraga. Ei slik oppgave ville eg nok ikkje ha teke på meg. Eg vil heller freiste å gje ei oversikt over dei tema som blei tekne opp, namngje foredragshaldarane, og gje eit aldri så lite innsyn i nokre av dei tankane som kom fram.

Etter innleiingsord av regionsdirektør Per Sigurd Våge, der han slo fast den raude tråden som skulle gjennomsyre konferansen, nemleg samarbeid omkring utslusing av innsette, starta ekspedisjonssjef Kristin Bølgen Bronebakk sitt foredrag over temaet « Strategi for faglig virksomhet i kriminalomsorgen » Ekspedisjonssjefen slo fast at kriminalomsorgen måtte ha ei felles plattform i utøvinga av arbeidet kring innsette, vi måtte kunne dokumentere det arbeidet som blei gjort, og arbeidet måtte kunne evaluerast. Mandatet for arbeidet låg i straffegjennomføringslova. Målet for arbeidet innan kriminalomsorgen er, mellom anna, at når den straffedømde har sona dommen sin, skal han vere:

1. stoff-fri, eller ha kontroll over stoffbruken.
2. ha ein passande stad å bu
3. ha basiskunnskapar innan basisfag

Framover skulle det satsast på kompetanseoppbygging blant tilsette i fengsla.

Forskar Christine Friestad frå FAFO orienterte om ei levekårsundersøking som er kjend for dei fleste, men som er vel verd å få ei påminning om. Underdirektør Kari Grette frå Helse-og sosialdep. tok opp temaet « Rusreformen og etablering av « Drug Court » Dette var eit nytt og interessant tema med svært stort aktualitet for tilsette innan kriminalomsorgen. Forskar Angelika Schafft, Arbeidsforskningsinstituttet oppsummerte for deltakarane status for Ny Start-prosjektet.

Etter lunsj, lunsjen er ikkje temaet her, var det parallelle sesjonar over følgjande område:

Frå fengsel til kommune, hjelpe tunge rusmisbrukarar i overgangen fra fengsel til kommune; dagsverket, lågterskel arbeidstilbod for rusavhengige; arbeidsførebuande tiltak og Dagskolen.

Neste dag starta Terje Manger, prof. ved institutt for samfunnspsykologi, universitetet i Bergen, eit innlegg over temaet « Innsattes utdanningsbakgrunn og utdanningsbehov. Eit interessant poeng ved

utdanningsbakgrunnen til unge innsette er at den gruppa har lågare utdanning enn same gruppa for eit tiår attende. Dette blir eit tankekross sett i høve til ei utvida utdanningsrett. Terje Manger ser denne utviklinga i samanheng med Reform 94 og auka teoretisering, særleg i yrkesutdanninga. Ei auka marginalisert gruppe fell ut av undervisninga og hamner på skråplanet. Terje Manger påpeikte og ei gruppe som blei «seinkriminelle », nemleg unge menneske der miljøet trekte dei inn i ein kriminell karriere.

Seniorrådgivar Torfinn Langelid, Fylkesmannen i Hordaland, som dei fleste skolefolk innan kriminalomsorgen kjenner godt, tok ei oppsummering av den forskningsbaserte evalueringa av fengselsundervisninga. Det var nok ukjend og interessant stoff for svært mange av konferansedeltakarane.

Resten av dagen blei brukt til parallelle sesjonar bortsett fra siste økt av forskar Siv Nystrøm, Socialstyrelsen i Sverige. Temaet hennar var: « Med arbete som innsats, klienteffekter och samhällsekonomisk lönsamhet i socialt arbete ».

Dei parallelle sesjonane dag to hadde følgjande innhald:

1. Aetat i Bergen fengsel- Ny Start.
2. « Blir det et hjem ? strategier og tiltak mot bostedløshet på nasjonalt og lokalt plan. »
3. Ytrebygdamodellen- sosialfagleg oppfølging av personar med omfattande kriminell og rusbelasta bakgrunn.
4. Albatrossen ettervernssenter- arbeidsog aktivitetstilbod til personar som etablerer ei rusfri tilvære.

Sjølvs deltok eg på parallellsesjon tre der vi fekk ein svært interessant gjennomgang av korleis sterkt rusbelasta menneske klarte i svært stor grad å forbetre sin livssituasjon ved tett personleg oppfølging. Det var menneska og metoden som blei brukt, som var vesentleg, ikkje så mykje pengane brukt i prosjektet.

Etter konferansen sit eg igjen med følgjande tankar. Du verda så mange engasjerte menneske det er som arbeider direkte og indirekte i kriminalomsorgen. Men vi har ein jobb å gjere med å koordinere engasjementet, vi må vite om kvarandre og få rutinar i samarbeidet. Derfor er ein slik konferanse viktig.

RUSMESTRING OG PROGRESJON I SKIEN FENGSEL!

av Jon Dahl

I Skien fengsel er det for tiden en boenhet med 6 innsatte som går under kategorien rusmestringsavdeling eller progresjonsboenhet. Innsatte som har et erkjent rusproblem og som ønsker å gjøre noe med dette, kan søke seg inn på denne avdelingen. Tatt i betraktning at Skien fengsel er et såkalt høysikkerhetsfengsel, fungerer rusmestringsavdelingen B-3 bra. Tanken bak en slik avdeling er at innsatte skal bli mer bevisst på sitt eget rusproblem, og samtidig ta tak i de utfordringer som ligger i hverdagen før, under og etter løslatelse. Den enkelte innsatte må skrive en kontrakt med fengslet som inneholder en del forpliktelser, bl.a. avgivelse av ukentlige urinprøver, deltakelse i rusmestringsmøter og god oppførsel. Til gjengjeld får den innsatte hjelp til å komme over i åpent fengsel eller til en egnet

behandlingsinstitusjon for å sone siste del av dommen.

Litt om innholdet utenfor og innenfor anstalten.

Avdelingen fungerer i stor grad som en ordinær boenhet, men med et bredere innhold og flere tilrettelagte aktiviteter. Det er obligatoriske rusmestringsmøter hver 14. dag med 1 ½ times varighet, fellesmøter med ledelsen hver 14. dag der innsatte kan ta opp saker av både felles og mer personlig karakter. Det er lagt opp til 1 time ekstra fysisk trening i helgene, og filmvisning på storskjerm hver søndag. Et annet viktig tilbud er en månedlig utflukt utenfor fengslet. De innsatte får selv være med å bestemme hvor disse turene skal gå innenfor en tredelt ramme: besøk til andre institusjoner, en fritidsaktivitet og en kulturell

aktivitet. Som eksempler på slike turer kan nevnes institusjonsbesøk til Berg fengsel, Hassel fengsel, Stifinner'n i Oslo fengsel, Tyrili Oslo, Tyrili Skåtøy, Sommerland i Bø, kanotur i Breivann, innendørs klatring i Skjærgårdshallen i Langesund, gruvene i Kongsberg, skøytebanen i Skien og senest i mars "05 en 4 dagers hyttetur på Hardangervidda. Spennvidden for aktivitetene er som vist over stor.

B-3 er den eneste avdelingen i fengslet der innsatte selv må bake det brødet de spiser, og det planlegges nå et botreningskurs der de innsatte skal lære om ernæring, kosthold, hygiene etc., et kurs i regi av Klosterskogen videregående skole avd. Skien fengsel. De innsatte har videre ansvaret for å arrangere månedlige temakvelder. Temaene kan være alt fra livredningskurs i regi av Røde Kors til swingkurs med instruktører fra utsiden, til innbudte foredragsholdere innenfor ulike tema som ADHD og metadonbehandling. På temakvelden i februar sto Afrika på dagsorden, og hver enkelt innsatt valgte da ut et land i Afrika og holdt et kort

foredrag om dette. I tillegg var det invitert en kvinnelig lærer fra Kenya som gav en mer detaljert beskrivelse av Afrikas historie og kultur.

En slik rusmestringsavdeling som her er beskrevet er viktig på flere måter. Den er med på å øke mulighetene for en positiv rehabilitering for den enkelte innsatte, og derav også viktig rent samfunnsøkonomisk sett. Det er imidlertid svært usikkert hvor sterk viljen fra fengslets ledelse er til å opprettholde en slik avdeling i fremtiden. Det krever et minimum av ekstra ressurser, men desto større engasjement og vilje i en tid der bevillingene stadig blir mindre og sikkerheten stadig økes. For alle oss som har tro på en fangebehandling i progresjonens ånd er det å håpe at rusmestringsavdelingen i Skien fengsel vil leve også i det kommende tiåret.

Biblioteket

— det normale rommet i fengselet

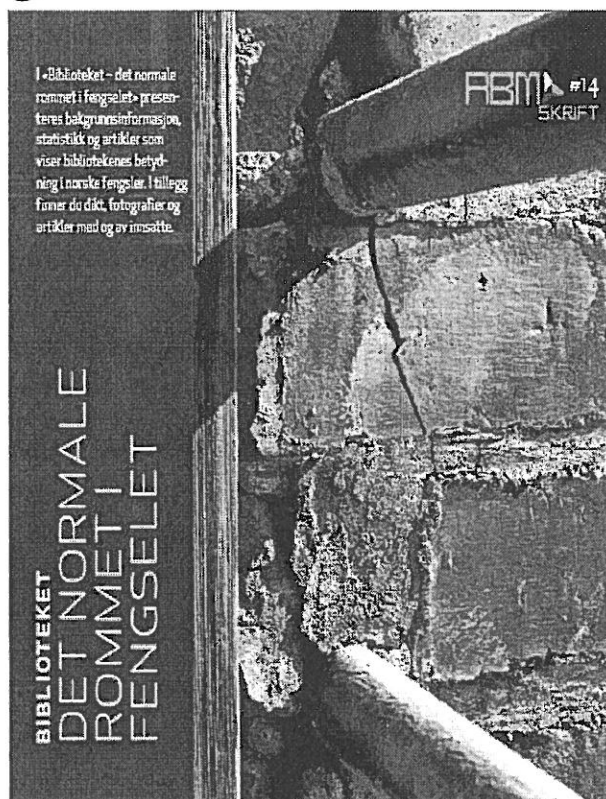
Av Jon Erik Rønning

ABM-utvikling ble opprettet 1. januar 2003 ved en sammenslåing av Statens bibliotektilsyn, Norsk museumsutvikling og Riksbibliotektenesten. ABM-utvikling skal være et strategisk utviklingsorgan, og arbeide med felles utviklings- og samarbeidstiltak og med sektorspesifikke utfordringer for de tre sektorene. Kultur- og kirkedepartementet har det overordna ansvaret for ABM-utvikling. Hvert år gir ABM-utvikling ut en rekke ABM-skrift, i vinter kom ABM-skrift # 14 «Biblioteket – det normale rommet i fengselet»

§ 2 i lov om folkebibliotek sier blant annet: Folkebibliotek-virksomheten omfatter også bibliotek tjenester for pasienter i sykehus og helseinstitusjoner og andre som har spesielle vansker med å bruke biblioteket, herunder fengselsbibliotek. Ansvaret for fengselsbibliotekene har helt siden prøvedriften startet opp vært et statlig ansvar og er ivaretatt av Kulturdepartementet og Justisdepartementet gjennom samarbeid og delt ansvar. I 2004 er det bare 12 fengsler som omfattes av den statlige avtalen om finansiering, og bevilgningene til disse har heller ikke i de senere år fulgt lønns- og prisstigningen.

I november 2003 arrangerte Norsk Bibliotekforening og ABM-utvikling et seminar om fengselsbibliotek. Seminaret kom i stand etter påtrykk fra biblioteksektoren, kommuner, fylkeskommuner og sentrale politikere. Forut for seminaret gjennomførte ABM-utvikling en undersøkelse for å kartlegge situasjonen i de mange fengselsbibliotekene, også de som ikke omfattes av noen statlig avtale. Oppsummeringen av kartleggingen fremkommer i denne publikasjonen.

I ABM-skrift # 14 har man lagt vekt på bakgrunnsinformasjon, oversiktsartikler med statistikk, og artikler fra det virkelige og praktiske liv. Man har hentet inn bidrag fra både ansatte og

brukere av fengselsbibliotek samt andre samarbeidspartnere. Man tar opp temaene læring i fengselet, samarbeid mellom bibliotek og skole og kultur og bibliotek i fengsel sett i forhold til livskvalitet og rehabilitering.

Publikasjonen har en rekke kunstneriske innslag. Man har brukt fotografier som er tatt av innsatte ved Oslo fengsel i forbindelse med et formgivingskurs, og man har brukt dikt skrevet av innsatte. I tillegg har man innhentet noen 10-påtopplister over utlån ved seks fengselsbibliotek. Kanskje er lånerne og deres leselyst ikke så annerledes enn utenfor murene? Redaksjonen har bestått av Liv Beathe Bråthen (hovedansvarlig), Erlend Ra og Mannde Ronge, alle ansatte ved ABM utvikling.

Skriftserien fås gratis ved henvendelse til ABM-utvikling tlf: 23117500 eller post@abm-utvikling.no
Den er også tilgjengelig på www.abm-utvikling.no.

Forum for
opplæring
innenfor
kriminalomsorgen
Norsk underavdeling av EPEA

FORELØPIG PROGRAM
SØRMARKA-SEMINARET 2005
SØRMARKA KONFERANSE- OG STUDIESENTER
20. – 22. OKTOBER 2005

TORS DAG 20.10

Kl 1400 – 1430	Kaffe/te/rundstykke. Registrering
Kl 1430 – 1435	Hilsen v/Jon Erik Rønning
Kl 1435 - 1500	Åpning v/Utdanningsdirektør Kjellbjørg Lunde
Kl 1500 – 1630	Det musiske menneske i kriminalomsorgen v/Jon-Roar Bjørkvold, Universitetet i Oslo.
Kl 1630 – 1700	Kaffe/te.
Kl 1700 – 1800	Det musiske menneske i kriminalomsorgen v/Jon-Roar Bjørkvold
Kl 1830	«Vorspiel» i grupper
Kl 1930	Middag

FREDAG 21.10

Kl 0800 – 0900	Frokost
Kl 0900 – 1030	Stortingsmelding om opplæring innenfor kriminalomsorgen v/Bjørn Gjefsen, Utdannings- og forskningsdepartementet Kommentarer v/representant for Kriminalomsorgen
Kl 1030 – 1100	Kaffe/te
Kl 1100 – 1200	Gruppearbeid
Kl 1200 – 1230	Bibliotek i fengslene, blant annet presentasjon av det nye heftet om Bibliotek i fengslene v/Liv Stensby v/Bredtveit fengsel.
Kl 1230 – 1330	Lunsj

Kl 1330 – 1400	Kulturinnslag
Kl 1400 – 1500	Arbeidsdriften i fengslene – ny kompetansheving v/Vigdis Endal, Kommentar v/Bjørn Andersen, Jessheim vgs, avd. Ullersmo fengsel
Kl 1500 – 1530	Kaffe/te
Kl 1530 – 1545	Grundtvig – en åpning mot internasjonalt samarbeid? v/Torfinn Langelid, Fylkesmannen i Hordaland
Kl 1545 – 1630	Parallele sesjoner – presentasjon av Grundtvig prosjekt · Hidden Art – Åsane vgs, avd. Bergen fengsel · MABEL – Strømsø vgs, avd. Drammen fengsel · ADHD – Hønefoss vgs, avd. Ringerike fengsel og Ringerike fengsel · ? - Brundalen vgs, avd. «Kif-skolen» · ? - Bredtveit fengsel og GVO, avd. Grorud?
Kl 1645 – 1700	Presentasjon av EPEA v/Knut Lage Bø, Grønland voksenopplæringscenter avd. Grorud
Kl 1700 – 1730	Årsmøte i FOKO
Kl 1900	Festmiddag

LØRDAG 22.10

Kl 0800 – 0900	Frokost
Kl 0930 – 1030	Menneske først, også i kriminalomsorgen v/Inge Eidsvåg, Nansenskolen
Kl 1030 – 1100	Kaffe/te. Utsjekking
Kl 1100 – 1230	Menneske først, også i kriminalomsorgen, Inge Eidsvåg fortsetter
Kl 1230 – 1240	Evaluering. Oppsummering
Kl 1245 – 1330	Lunsj. Avreise.

Påmeldingsskjema til
FOKO-seminaret kommer i september
Følg med!

B

Rekommendasjon nr. R (89) 12.

Vedtatt av Europarådets Ministerkomite den 13. oktober 1989

- I det den tar i betraktning at retten til opplæring er fundamental;
- I det den tar i betraktning betydningen av opplæring i den enkeltes og samfunnets utvikling;
- I det den innser spesielt at en stor andel av fanger har hatt meget liten erfaring med vellykket opplæring, og derfor nå har mange behov for opplæring;
- I det den tar i betraktning at opplæring i fengsel hjelper til å gjøre fengslene mer humane og forbedre forholdene ved innesperring;
- I det den tar i betraktning at utdanning i fengsel er en viktig måte å lette fangens tilbakevending til samfunnet på;
- I det den erkjenner at i den praktiske anvendelse av visse rettigheter eller tiltak, i samsvar med de følgende rekommendasjoner, kan det være berettiget med forskjeller mellom dømte fanger og fanger i varetekt;
- I det den tar hensyn til Rekommandasjon Nr R (87) 3 om Europeiske fengselsregler og Rekommandasjon Nr R (81) 17 om voksenopplæringspolitikk,

anbefaler den medlems-statenes regjeringer å iverksette tiltak som erkjenner følgende:

1. Alle fanger skal ha tilgang til opplæring, som er forutsatt å bestå av klasseromsemner, yrkesopplæring, kreative og kulturelle aktiviteter, fysisk fostring og sport, sosial opplæring og muligheter for å bruke bibliotek
2. Opplæring for fanger bør være lik opplæringen som tilbys lignende aldersgrupper utenfor fengslet, og tilbudet av læremuligheter for fanger bør være så vidt som mulig
3. Opplæring i fengsel skal sikte mot å utvikle hele personen, idet man har i minnet hans eller hennes sosiale, økonomiske og kulturelle omgivelser
4. Alle som er involvert i å administrere fengselssystemet og i driften av fengsler bør tilrettelegge og støtte opplæring så mye som mulig
5. Opplæring bør ikke ha lavere status enn arbeid i fengselssystemet og fanger bør ikke tape økonomisk eller på annen måte på å delta i opplæring
6. Alle anstrengelser bør gjøres for å oppmuntre fangen til å delta aktivt i alle aspekter av opplæringen
7. Utviklingsprogram bør tilbys for å sikre at utdannere i fengslet tar i bruk formålstjenlige voksenopplæringsmetoder
8. Spesiell oppmerksomhet bør vies fanger med særlige vansker og særlig de med lese- eller skriveproblemer
9. Yrkesopplæring bør sikte mot en bredere utvikling av den enkelte, samtidig som man er følsom overfor trendene på arbeidsmarkedet
10. Fanger bør ha direkte tilgang til et velforsynt bibliotek minst en gang per uke
11. Fysisk fostring og sport for fanger bør understrekes og oppmuntres
12. Kreative og kulturelle aktiviteter bør gis en viktig rolle siden slike aktiviteter har et særlig potensiale for å sette fanger i stand til å utvikle og uttrykke seg
13. Sosial opplæring bør inkludere praktiske elementer som setter fangen i stand til å mestre dagliglivet i fengslet med henblikk på å lette hans tilbakevending til samfunnet
14. Hvor det er mulig bør fanger få lov til å delta i opplæring utenfor fengslet
15. Hvor opplæringen må finne sted inne i fengslet, bør samfunnet utenfor involveres så mye som mulig
16. Tiltak bør settes i verk for å sette fanger i stand til å fortsette opplæringen etter løslatelse
17. Midlene, utstyret og undervisningspersonalet som trengs for å sette fanger i stand til å motta hensiktsmessig opplæring bør gjøres tilgjengelig.

~~Returadresse på Fokonytt:
Foko v/Asbjørn Støverud
Boks 2
2040 KLØFTA~~